

Zamirler, sorular ve «bende var»

Suriye Arapçasıyla kendi cümlelerini kurmanın grameri: ben ve sen, benim ve senin, bende var, yedi soru kelimesi. Her satırı sesli oku.

AD _____

TARİH _____

A. ŞAHIS ZAMİRLERİ VE «BENDE VAR»

(M) ERKEĞE · (F) KADINA

Tekil «sen» için iki kelime var: erkeğe enta, kadına enti; gruba ento. «Bende var» bir fiil değil, tıpkı Türkçedeki gibi: 'and (-de) artı B bölümündeki ekler.

TÜRKÇE	ARAPÇA	OKUNUŞU
☐ ben	أنا	ana
☐ sen (m)	إنت	enta
☐ sen (f)	إنتِ	enti
☐ o (erkek)	هو	huwwe
☐ o (kadın)	هي	hiyye
☐ biz	نحن	nehna
☐ siz (çoğul)	إنتو	ento
☐ onlar	هني	henne

TÜRKÇE	ARAPÇA	OKUNUŞU
☐ bende var	عندي	'andi
☐ sende var (m)	عندك	'andak
☐ sende var (f)	عندكِ	'andek
☐ onda var (m)	عنده	'ando
☐ onda var (f)	عندها	'anda
☐ bizde var	عنا	'anna
☐ sizde var	عندكن	'andkon
☐ onlarda var	عندهن	'andon

Cümlede: ana min esh-Sham (Şamlıyım) · enta suri? (Suriyeli misin?) · hiyye latife (o nazik biri) · 'andi ekhwe (kardeşlerim var) · 'andak wa't? (vaktin var mı?)

B. BENİM, SENİN, ONUN: İYELİK EKLERİ

Türkçedeki gibi «benim» ya da «senin» için ayrı kelime gerekmez: isme bir ek takarsın (kitab-ım gibi). -a ile biten dişil isimde önce -t gelir. İsimde de aynı: ismi, ismak, ismek, ismo, isma.

KTAB = KİTAP (ERİL)	
kitabım	کتابي ktabi
kitabın (m)	کتابك ktabak
kitabın (f)	کتابكِ ktabek
kitabı (erkeğin)	کتابه ktabo
kitabı (kadının)	کتابها ktaba
kitabımız	کتابنا ktabna
kitabınız	کتابکن ktabkon
kitapları	کتابهن ktabon

SAYYARA = ARABA (DİŞİL, -A İLE BİTER)	
arabam	سيارتي sayyarti
araban (m)	سيارتك sayyartak
araban (f)	سيارتكِ sayyartek
arabası (erkeğin)	سيارته sayyarto
arabası (kadının)	سيارتها sayyarta
arabamız	سيارتنا sayyaretna
arabanız	سيارتکن sayyaretkon
arabaları	سيارتهن sayyareton

C. «BENDE YOK» VE «VAR»

'and'ın önüne sade bir **ma** koyunca olumsuz olur, ek gerekmez. «Var» fi, «yok» ma fi. Günde on kez ma fi mushkle (sorun yok) diyeceksin.

MA = DEĞİL, YOK		Fİ = VAR · MA Fİ = YOK	
bende yok	ma 'andi	Su var mı?	fi mai? في ماي؟
sende yok (m)	ma 'andak	Sorun var mı?	fi mushkle?
sende yok (f)	ma 'andek	Sorun yok	ma fi mushkle
onda yok (erkek)	ma 'ando	Şeker yok	ma fi sukkar
hiç param yok	ma 'andi masari	Wifi var mı?	fi wifi?

D. YEDİ SORU KELİMESİ

Şam'da soru kelimesi genelde **baş**a gelir, Türkçede sona gelir: shu ismak? (ne adın?), wein enta? (nerede sen?). Sonda da duyulur, özellikle min wein ile: enta min wein?

TÜRKÇE	ARAPÇA	OKUNUŞU VE ÖRNEK
☐ ne?	شو؟	shu? shu ismak? = adın ne? · shu hada? = bu ne?
☐ nerede? nereye?	وين؟	wein? wein enta? = neredesin? · min wein = nereden
☐ ne zaman?	ایمتی؟	eimta? eimta el-film? = film ne zaman?
☐ neden?	لیش؟	laish? laish la? = neden olmasın?
☐ kim?	مین؟	min? min hada? = bu kim?
☐ nasıl?	کیف؟	kif? kif el-hal? = ahval nasıl? · kifak? = nasılsın?
☐ kaç? / ne kadar?	کم؟ / قدیش؟	kam? / 'addeish? kam akh 'andak? = kaç erkek kardeşin var? · 'addeish hada? = bu ne kadar?

Okunuş

- ع (', ayn) 'andi'nin başındaki sestir, boğazın derininden gelir. Boğazdan derin bir «a» söyle ve devam et; atlarsan 'andi «andi» olur ve yabancı duyulur. 'addeish'teki ق gırtlak kesmesidir, «saat»in ortasındaki duraklama gibi.
- Şam'da sonlar yumuşaktır: **huwwe**, **hiyye**, **henne**; «onun (erkeğin)» eki -o'dur (ktabo, ismo). sh = ş: **shu** «şu» gibi okunur. Vurgu soru kelimesindedir: **SHU** ismak? **WEIN** enta?

E. ALIŞTIRMALAR

Alıştırma 1 Zamiri seç

-- / 8

Her boşluğa bir zamir, her biri bir kez.

ana	enta	enti	huwwe	hiyye
nehna	ento	henne		

- _____ ismi Karim. (ben)
- _____ min esh-Sham? (sen, erkek)
- _____ doktora. (o, kadın)
- _____ ashabi. (onlar)
- _____ bel-'ahwe. (biz)
- _____ bta'rfi inglizi? (sen, kadın)
- _____ min Halab. (o, erkek)
- _____ min wein? (siz)

Alıştırma 3 Soruyu sor

-- / 6

Soruyu yaz (bir erkeğe).

- ana min almanya. → _____
- ana ismi Omar. → _____
- ana bel-beit. → _____
- hada be-alfein. → _____
- el-film bukra. → _____
- hada akhi. → _____

Alıştırma 2 Benim yap

-- / 8

Doğru eki tak. ktab kitap · beit ev · sayyara araba ·
ism ad · shanta çanta

- kitabın (f) → _____
- evimiz → _____
- arabaları → _____
- adı (erkeğin) → _____
- çantam → _____
- evi (kadının) → _____
- araban (m) → _____
- adınız → _____

Alıştırma 4 Olumsuz yap

-- / 5

Her cümleyi ma ya da ma fi ile olumsuz yap.

- 'andi wa't. → _____
- fi sukkar. → _____
- 'andak sayyara. → _____
- 'anda ekhwe. → _____
- fi mushkle. → _____

F. PARTNER RÖPORTAJI

İKİLİ · 10 DAKİKA

Partnerine aşağıdaki sekiz soruyu sor ve cevapları Latin harfleriyle not et, sonra rolleri değiştir.
Sorular erkeğe yazılmış; kadına parantezdeki (f) biçimini kullan. Tek başına mı çalışıyorsun? Her soruyu önce kendin, sonra bir arkadaşın için yüksek sesle cevapla.

شو اسمك؟

إنت من وين؟

shu ismak? (f) shu ismek?

enta min wein? (f) enti min wein?

Adın ne?

Nerelisin?

A _____ B _____

A _____ B _____

كيفك؟

kifak? (f) kifek?

Nasılsın?

A _____ B _____

كم أخ وأخت عندك؟

kam akh w ukht 'andak? (f) 'andek

Kaç erkek ve kız kardeşin var?

A _____ B _____

عندك سيارة؟

'andak sayyara? (f) 'andek

Araban var mı?

A _____ B _____

وين ساكن؟

wein saken? (f) wein sakne?

Nerede oturuyorsun?

A _____ B _____

بتعرف إنكليزي؟

bta' ref inglizi? (f) bta' rfi

İngilizce biliyor musun?

A _____ B _____

شو بدك تشرب؟

shu baddak teshrab? (f) shu baddek teshrabi?

Ne içmek istersin?

A _____ B _____

İşe yarar cevaplar: 'andi akh wahed w ukht wahde (bir erkek, bir kız kardeşim var) · ana saken bi-Berlin (f: sakne) · eh, shwei (evet, biraz) · baddi shai / 'ahwe / mai.

Alıştırma 5 Partnerini anlat

___ / 4

huwwe / hiyye ve -o / -a ekleriyle partnerin hakkında dört cümle. Yüksek sesle oku.

1 · ADI: HUWWE İSMO ... / HİYYE İSMA ...

2 · NERELİ: HUWWE MİN ... / HİYYE MİN ...

3 · KARDEŞ, ARABA: (MA) 'ANDO ... / (MA) 'ANDA ...

4 · EV: HUWWE SAKEN Bİ ... / HİYYE SAKNE Bİ ...

Bonus Odadaki şeyleri sor

Gösterip sor: shu hada? (bu ne?) · la-min hada? (bu kimin?) · fi ... hon? (burada ... var mı?). Tam cümleyle cevap ver: hada ktabi. · eh, fi. / la, ma fi.

SORDUĞUM SORU

ALDIĞIM CEVAP

Bitti mi? Konuşma kontrolü

- ☐ Sekiz zamiri ve 'andi biçimlerini üç kez yüksek sesle söyledim.
- ☐ Sekiz röportaj sorusunu Arapçasına bakmadan sordum.
- ☐ Alıştırma 5'teki dört cümlemi birine okudum.

Cevap anahtarı

Öğretmenler ve tek başına çalışanlar için. Kağıdı sınıfta dağıtmadan önce bu sayfayı ayır.

Alıştırma 1 1 ana · 2 enta · 3 hiyye · 4 henne · 5 nehna · 6 enti · 7 huwwe · 8 ento

Alıştırma 2 1 ktbek · 2 beitna · 3 sayyareton · 4 ismo · 5 shanti · 6 beita · 7 sayyartak · 8 ismkon

Alıştırma 3 1 enta min wein? (ya da min wein enta?) · 2 shu ismak? · 3 wein enta? · 4 'addeish hada? · 5 eimta el-film? · 6 min hada?

Alıştırma 4 1 ma 'andi wa't. · 2 ma fi sukkar. · 3 ma 'andak sayyara. · 4 ma 'anda ekhwe. · 5 ma fi mushkle.

Alıştırma 5 Açık uçlu. Örnek: hiyye isma Lina. · hiyye min almanya. · 'anda akh wahed w ma 'anda sayyara. · hiyye sakne bi-Berlin.

Röportaj Açık uçlu. Anlaşılır her Latin harfli yazımı kabul et; önemli olan sorunun Arapça sorulup Arapça cevaplanması.

ÖĞRETMEN NOTLARI

- Süre: yaklaşık 45 dakika. A-C bölümleri ile Alıştırma 1 ve 2 (20 dk), D bölümü ile Alıştırma 3 ve 4 (10 dk), röportaj ve Alıştırma 5 (15 dk). Röportaj sonraki bir derste tek başına 15 dakikalık ısınma olarak da işler.
- Röportaj kağıdın merkezidir. Çiftler sınıfa üçüncü şahısla anlatsın («hiyye isma ...», 'anda ...»). Bu huwwe / hiyye ve -o / -a eklerini zorunlu kılar; kağıdın asıl amacı da budur. Türkçede «o» tek olduğu için öğrenciler erkek/kadın ayrımını en çok burada atlar.
- Alıştırma 4 anahtar alıştırma değildir. Şam sade bir ma ile olumsuz yapar (ma 'andi, ma fi), Mısır Arapçasındaki -sh eki olmadan (ma 'andish). Önce biraz Mısır ya da Filistin Arapçası öğrenmiş olanlar çoğu zaman bunu ekler; nazikçe düzelt.
- Ders kitaplarından gelen yaygın hatalar: 'indi, laysa 'indi, ayna, madha, limadha gibi fasih biçimler. 'andi, ma 'andi, wein, shu, laish olarak düzelt.
- Öğrencilerin karşılaşacağı bölgesel biçimler: nehna yanında nahna (Beyrut), henne yanında hinne, eimta yanında aymta. Hepsisi anlaşılır. «Senin (m)» -ak ve «Senin (f)» -ek harekesiz Arapça yazıda aynı görünür; bu kağıt (f) biçimine bir esre ekler.

SONRAKİ ÇALIŞMA KAĞIDI

Çalışma kağıdı 4: Suriyece fiiller. Her gün gereken fiiller geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanda, Şam'a özgü «şu anda» anlamındaki 'am ile. Ücretsiz: yallahspeak.com/tr/worksheets/suriye-arapcası.

Bu röportajı gerçek Suriye Arapçasıyla cevap veren ve telaffuzunu kelime kelime düzelten bir yapay zekâ partneriyle yapmak için Yallah Speak uygulamasını dene (başlangıç ücretsiz, iOS ve Android).